

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І

Практикум

для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

усіх форм навчання

вищих навчальних закладів

Рекомендовано
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 25.02.2021 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2021

УДК 658.1:657.15(076)

К 89

Рецензенти:

Т.В. Польова, канд. екон. наук, доц. ХТЕІ КНТЕУ

Є.М. Строков, канд. екон. наук, доц. НТУ ХПІ

Кузнецова С.О.

К 89 Фінансовий облік I : практикум / С. О. Кузнецова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2021. – 96 с.

Викладено основи фінансового обліку I. Розкрито ключові питання обліку запасів, основних засобів та нематеріальних активів, грошових коштів та дебіторської заборгованості, фінансових інвестицій і витрат діяльності. Практичні завдання доповнено переліком контрольних запитань та тестових завдань. Призначено для студентів ВНЗ зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Табл. 24. Іл. 1 Бібліогр. 28

УДК 658.1:657.15(076)

© С. О. Кузнецова, 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку.....	6
Тема 2. Облік грошових коштів.....	16
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості.....	24
Тема 4. Облік основних засобів.....	34
Тема 5. Облік нематеріальних активів.....	46
Тема 6. Облік довгострокових фінансових інвестицій.....	53
Тема 7. Облік запасів.....	59
Тема 8. Облік палива та готової продукції.....	65
Тема 9. Облік поточних фінансових інвестицій	70
Тема 10. Облік витрат виробництва.....	75
Тема 11. Облік витрат майбутніх періодів.....	84
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	90
ДОДАТОК	94

ВСТУП

Фінансовий облік є інформаційною базою для бізнесу, «мовою бізнесу», «мовою» для складання фінансової звітності. Цю «мову» повинні знати користувачі фінансової інформації всіх ланок управління бізнесом. Інакше вони не зможуть користуватися інформацією, яку надає фінансовий облік, для ефективного управління бізнес-процесами на підприємстві.

Навчальна дисципліна «Фінансовий облік І» є обов'язковою для вивчення студентами спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні системи знань з теорії та практики ведення фінансового обліку на підприємствах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти такими компетентностями:

1. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

4. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

5. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що ухвалюють рішення.

Результати навчання:

1) розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем у сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;

2) визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;

3) формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень;

4) володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;

5) розуміти особливості практики здійснення обліку підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

Для досягнення зазначених вище цілей і завдань велике значення має самостійна творча робота студента. Пропонований практикум містить структурований матеріал за всіма темами робочої програми з дисципліни «Фінансовий облік І». Розкрито ключові питання обліку запасів, основних засобів та нематеріальних активів, грошових коштів та дебіторської заборгованості, фінансових інвестицій і витрат діяльності. Практичні завдання доповнено переліком контрольних запитань та тестових завдань.

Тема 1

ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ

Мета – визначити загальні принципи побудови бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, набуті практичних навичок щодо складання облікової політики підприємства.

Забезпечення заняття

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 966-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=uk>

5. Приклад наказу про облікову політику підприємства (додаток А).

Контрольні запитання

1. Які відмінності управлінського та фінансового обліку?
2. Який взаємозв'язок між управлінським та фінансовим обліком?
3. Що таке облікова політика?
4. Які бувають види правопорушень у сфері бухгалтерського обліку?
5. Наведіть принципи бухгалтерського обліку.
6. В яких випадках можна міняти облікову політику?

Практичні завдання

Завдання 1

Необхідно сформулювати наказ про облікову політику для умовних підприємств, що застосовують національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку (не МСФЗ):

- 1) для виробничого підприємства (публічне акціонерне товариство);
- 2) для підприємства роздрібно́ї торгівлі (приватне підприємство).

1. Оберіть метод оцінки вибуття запасів згідно з пунктом 16 НП(С)БО 9 «Запаси». Застосовувати такі методи оцінки вибуття запасів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

– комплексний вибір, тобто для різних груп запасів різні методи: середньозваженої собівартості – при відпуску виробничих запасів у виробництво, при реалізації готової продукції, при продажу товарів зі складу; ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів – при продажу складних товарів, що мають номер заводу-виробника; за цінами продажу – при реалізації товарів, що продаються в роздрібній торгівлі.

Якщо в попередньому пункті ви обрали підпункт «середньозваженої собівартості» або підпункт «Комплексний вибір» та в ньому для якогось виду запасів встановили метод середньозваженої собівартості, тоді оберіть періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів:

- за звітний місяць;
- на дату операції.

2. Оберіть порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат:

- включати безпосередньо до первісної вартості придбаних запасів (спосіб прямого обліку);

- обліковувати загалом (на окремому субрахунку 289 «ТЗВ») зі списанням при вибутті запасів із застосуванням середнього відсотка.

3. Оберіть принцип призначення одиниці обліку запасів з варіантів, передбачених пунктом 7 НП(С)БО 9 «Запаси». Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх:

- найменування;
- однорідна група (вид);

4. Визначте метод оцінки додаткових біологічних активів при первісному визнанні згідно з п. 9 НП(С)БО 30 «Біологічні активи». Додаткові біологічні активи при первісному визнанні оцінюються:

- за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу;
- за виробничою собівартістю відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

5. Визначте метод оцінки сільськогосподарської продукції при первісному визнанні згідно з п. 12 НП(С)БО 30 «Біологічні активи». Сільськогосподарська продукція при її первісному визнанні оцінюється:

- за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу;
- за виробничою собівартістю відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

6. Оберіть метод амортизації основних засобів із передбачених пунктом 26 НП(С)БО 7, а також довгострокових біологічних активів та інвестиційної нерухомості, у разі якщо вони обліковуються за первісною вартістю:

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;

- кумулятивний;
- виробничий;
- комплексний вибір.

7. Оберіть метод амортизації інших необоротних активів із передбачених пунктом 27 НП(С)БО 7. Для малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів:

– у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, та решта 50 % вартості у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом;

- у першому місяці використання об'єкта 100 % його вартості;
- прямолінійний;
- виробничий.

Для інших необоротних матеріальних активів:

- прямолінійний;
- виробничий;
- комплексний вибір.

8. Оберіть метод амортизації нематеріальних активів із передбачених пунктом 27 НП(С)БО 8.

- прямолінійний;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивний;
- виробничий;
- комплексний вибір.

9. Встановіть вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів, згідно з пп. 5.2 НП(С)БО 7.

10. Визначте підходи до переоцінки необоротних активів та підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку:

– підприємство обліковує необоротні активи тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;

– підприємство буде проводити переоцінку необоротних активів.

11. Визначте дату первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу згідно з п. 3 р. II НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»:

– на дату, коли щодо активів, групи вибуття задовольняються умови, наведені в пункті 1 р. II НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;

– на дату оприбуткування активів, придбаних з метою продажу.

12. Визначте критерії розмежування об'єктів операційної нерухомості та інвестиційної нерухомості як того вимагає п. 6 НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»: натуральний або вартісний.

13. Визначте підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, до первісної вартості або витрат звітного періоду.

14. Визначтеся з методом обчислення резерву сумнівних боргів:

– підприємство не нараховує резерв сумнівних боргів;

– підприємство нараховує резерв сумнівних боргів (застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості (прямий метод) або застосування коефіцієнта сумнівності (розрахунковий метод).

15. Визначте перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів (згідно з НП(С)БО 11 «Зобов'язання»).

16. Визначте порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг згідно з п. 11 НП(С)БО 15 «Дохід»:

– вивчення виконаної роботи;

– визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, в загальному обсязі послуг, які мають бути надані;

– визначення питомої ваги витрат, яких зазнає підприємство у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат.

17. Визначтеся щодо використання рахунків 8 та 9 класу:

- використовувати тільки рахунки класу 9 «Витрати діяльності»;
- одночасно використовувати рахунки 8 класу «Витрати за елементами» та 9 класу «Витрати діяльності».

18. Визначте порядок визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом згідно з п. 4 НП(С)БО 18 – «Будівельні контракти».

19. Визначте Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу згідно з п. 16 НП(С)БО 16 «Витрати».

20. Визначте перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) згідно з п. 11 НП(С)БО 16 «Витрати».

21. Вкажіть кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності згідно з п. 3 розд. I НП(С)БО 1 – «Загальні вимоги до фінансової звітності».

22. Визначте підходи до класифікації пов'язаних сторін згідно з п. 3 ПСБО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін».

23. Визначте підходи до класифікації пов'язаних сторін згідно з п. 3 ПСБО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін».

24. Визначте формат фінансової звітності, якщо підприємство віднесено до малих підприємств.

25. Вкажіть дату визначення придбаних у результаті систематичних операцій фінансових активів згідно з п. 15 НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти». Фінансові активи, придбані в результаті систематичних операцій, визнають:

- на дату укладення контракту;
- на дату виконання контракту.

26. Оберіть базу розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу згідно з п. 27 НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти».

27. Оберіть періодичність відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань згідно з п. 15 НП(С)БО 17 «Податок на прибуток».

28. Визначте спосіб складання звіту про рух грошових коштів згідно з п. 9 розд. II НП(С)БО 1. Звіт про рух грошових коштів може бути складений:

- прямим методом (за формою № 3);
- непрямим методом (за формою № 3-н).

29. Оберіть порядок визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті на дату здійснення господарської операції згідно з п. 8 ПСБО 21 «Вплив змін валютних курсів». Курсові різниці на дату здійснення господарської операції визначають за одним із методів:

- у межах здійсненої операції;
- за всією монетарною статтею.

30. Оберіть порядок перерахунку у валюту звітності доходів, витрат і руху грошових коштів у фінансовій звітності господарської одиниці, розташованої за межами України згідно з п. 10.2 НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

31. Оберіть порядок відображення у валюті звітності операцій з безготівкових розрахунків в іноземній валюті згідно з п. 5 НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

32. Визначтеся щодо відображення у Звіті про управління нефінансової інформації згідно з ч. 7 ст. 11 Закону про бухгалтерський облік. Цю інформацію зазначають в обліковій політиці тільки середні підприємства. Великі підприємства вносять нефінансову інформацію до Звіту про управління обов'язково, а малі та мікропідприємства цей Звіт не складають.

33. Визначте принципи дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості згідно з НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

34. Визначте принципи дисконтування довгострокової кредиторської заборгованості згідно з НП(С)БО 11 «Зобов'язання».

35. Визначте період віднесення на витрати деяких сум ПДВ. Включати до складу витрат у день настання події:

– суми ПДВ, не підтверджені зареєстрованими постачальниками податковими накладними, після спливу 1095 днів з дати складання податкової накладної;

– компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ за товарами / послугами, первісно придбаними для оподатковуваних операцій, при подальшому використанні в негосподарській / пільговій діяльності.

Тестові завдання

1. Принцип бухгалтерського обліку, коли кожне підприємство розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у фінансовій звітності підприємства – це?

- а) принцип автономності;
- б) принцип послідовності;
- в) принцип безперервності;
- г) принцип нарахування.

2. Принцип бухгалтерського обліку, коли доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів – це:

- а) принцип автономності;
- б) принцип послідовності;
- в) принцип безперервності;
- г) принцип нарахування.

3. Принцип бухгалтерського обліку, коли оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати й надалі – це:

- а) принцип автономності;
- б) принцип послідовності;

- в) принцип безперервності;
- г) принцип нарахування.

4. Облікова політика – це:

- а) сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності;
- б) основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;
- в) надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів;
- г) правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

5. Принцип бухгалтерського обліку – це:

- а) сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності;
- б) основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю;
- в) надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів;
- г) правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

6. Коли можна міняти облікову політику?

- а) змінюються статутні вимоги (тобто внесені зміни у статут, які зачіпають сферу бухгалтерського обліку на підприємстві);
- б) змінюються вимоги органу, який затверджує НП(С)БО. Тобто зміни, що вносяться Міністерством фінансів у НП(С)БО, які впливають на облікову

політику підприємства (тобто припускають варіантність методик обліку і оцінок);

в) коли зміни облікової політики забезпечать достовірніше відображення подій або господарських операцій у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності підприємства.

г) усі відповіді правильні.

Тема 2

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

Мета – засвоїти основні положення нормативно-правових актів з регулювання обліку грошових коштів; опанувати навички документального оформлення та обліку грошових коштів у касі підприємства та на розрахунковому рахунку.

Забезпечення заняття

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 р. № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

4. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

5. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням: Постанова Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>.

6. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

8. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

9. Бухгалтерські бланки: прибутковий касовий ордер (ПКО), видатковий касовий ордер (ВКО); касова книга; грошовий чек.

Контрольні запитання

1. Хто встановлює ліміт залишку готівки в касі?
2. Як можна отримати гроші за особу, яка не має можливості через хворобу або з інших поважних причин поставити особистий підпис?
3. Які вимоги висуваються до касової книги та яким чином здійснюється запис до неї?
4. Які документи подають юридичні особи до установ банків для відкриття поточного рахунку?
5. Кому належить право першого і другого підпису у картці зі зразками підписів та відбитком печатки, яку подають юридичні особи для відкриття рахунку?
6. На підставі яких первинних документів та облікових регістрів здійснюється облік грошових коштів на підприємстві?
7. Дайте загальну характеристику основних рахунків, що застосовуються для обліку грошових коштів (рах. 30, 31).
8. Який порядок проведення розрахунків за допомогою платіжних доручень?
9. Надайте характеристику обліку безготівкових операцій.
10. Наведіть основні аспекти обліку операцій в іноземній валюті.

Практичні завдання

Завдання 1

На підставі даних ПП «Старт» за 15.02.202X р., наведених нижче, складіть касовий звіт:

Залишок грошей в касі на кінець дня 14.02.202X р. – 400,00 грн.

Впродовж дня 15.02.202X р. було здійснено такі операції із готівковими коштами:

- 1) за прибутковим касовим ордером №40 одержано виторг від реалізації товару на суму 46 802,00 грн;
- 2) за прибутковим касовим ордером № 41 одержано від директора залишок невикористаних підзвітних сум 35,80 грн;
- 3) за прибутковим касовим ордером № 42 одержано від комірника в погашення заподіяної ним матеріальної шкоди 112,60 грн;
- 4) за видатковим ордером №24 видано на відрядження менеджеру підприємства 890,00 грн;
- 5) за видатковим ордером № 25 видано ФОП Квітко К. І. 8560,00 грн в оплату одержаних товарів;
- 6) за видатковим ордером №26 за даними платіжної відомості видано працівникам підприємства аванс за вересень у сумі 14 706,50 грн;
- 7) за видатковим ордером №27 та об'явою на внесок готівки здано в обслуговуючий банк 20 000 грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку. Визначити залишок готівки на кінець звітного періоду. Зазначити реєстри бухгалтерського обліку касових операцій.

Завдання 2

На початок звітного періоду залишок готівки в касі становив 24 000 грн. Протягом звітного періоду в касі підприємства відбулися такі господарські операції:

– Одержано з рахунка в банку готівку на виплату заробітної плати – 200 000 грн.

- Видано готівки на відрядження – 4 200 грн.
- Внесено покупцями готівку за одержану продукцію – 13 000 грн.
- Виплачено заробітну плату – 196 000 грн.
- Видано в підзвіт на господарські потреби – 200 грн.
- Внесено на рахунок в банку залишок не виданої заробітної плати – 4 000 грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку. Визначити залишок готівки на кінець звітного періоду. Зазначити реєстри бухгалтерського обліку касових операцій.

Завдання 3

На початок звітного періоду залишок готівки на рахунку в банку становив 42 600 грн. Протягом звітного періоду на поточному рахунку підприємства відбулися такі господарські операції:

- сплачено постачальникам за сировину і матеріали – 18 400 грн;
- одержано від постачальників суму за претензіями – 1 300 грн;
- сплачено до бюджету податок на прибуток – 2 600 грн;
- одержано кошти від орендаря – 12 000 грн;
- одержано з рахунка готівку на господарські потреби – 500 грн;
- сплачено постачальникам за послуги водопостачання – 4 400 грн;
- внесено на рахунок залишок невикористаних витрат на відрядження – 80 грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку. Визначити залишок коштів на кінець звітного періоду. Зазначити реєстри бухгалтерського обліку операцій на рахунках у банку.

Завдання 4

На початок звітного періоду залишок готівки на рахунку в банку становив 36 000 грн. Протягом звітного періоду на поточному рахунку підприємства відбулися такі господарські операції:

- сплачено постачальникам за запасні частини – 25 000 грн;

- одержано від покупців за відвантажену продукцію – 42 000 грн;
- сплачено ПДВ до бюджету – 3 400 грн;
- сплачено податок на прибуток до бюджету – 15 000 грн;
- одержано з рахунка готівку на відрядження – 1 200 грн;
- сплачено постачальнику за електроенергію – 5 600 грн;
- внесено на рахунок залишок невиданої заробітної плати – 320 грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку. Визначити залишок коштів на кінець звітного періоду. Зазначити реєстри бухгалтерського обліку операцій на рахунках у банку.

Завдання 5

Дані для виконання:

Підприємством були здійснені такі операції:

- отримана на поточний рахунок передоплата від покупця за товари 54 400 тис. грн (у т.ч. ПДВ);
- перераховані кошти постачальнику за товари з банківського рахунку підприємства – 36 000 грн;
- отримані кошти в касу на виплату:
 - а) заробітної плати – 40 000 грн;
 - б) дивідендів – 2 000 грн;
 - в) на відрядження – 740 грн;
- видана заробітна плата з каси – 40 000 грн;
- видано на відрядження – 740 грн;
- видані дивіденди з каси – 2 000 грн;
- повернені не використані грошові кошти в касу від підзвітної особи – 90 грн.

Необхідно відобразити господарські операції з руху грошових коштів на рахунках бухгалтерського обліку.

Зазначити реєстри бухгалтерського обліку.

Тестові запитання

1. У якому документі узагальнюється інформація про рух готівки в касі підприємства?

- а) звіт касира;
- б) матеріальний звіт;
- в) звіт про рух грошових коштів;
- г) звіт про фінансові результати.

2. Яким документом оформлюється надходження грошей у касу підприємства?

- а) видатковим касовим ордером;
- б) прибутковим касовим ордером;
- в) грошовим чеком;
- г) звітом касира.

3. Яким документом оформлюється виплата грошей з каси підприємства?

- а) видатковим касовим ордером;
- б) прибутковим касовим ордером;
- в) грошовим чеком;
- г) звітом касира.

4. Який документ подається до установи банку для отримання готівки?

- а) заява на внесок готівки;
- б) платіжне доручення;
- в) супровідна відомість інкасації;
- г) чек.

5. Якими документами оформлюється здавання готівки до банку?

- а) чек;

- б) заява на внесок готівкою;
- в) прибутковий касовий ордер;
- г) платіжне доручення.

6. Який документ містить інформацію про наявність і рух коштів на поточному рахунку в банку?

- а) акредитив;
- б) касова книга;
- в) платіжне доручення;
- г) виписка банку.

7. Як відображається в обліку видача готівки з каси підзвітній особі на відрядження?

- а) Дт 30 Кт 60;
- б) Дт 31 Кт 30;
- в) Дт 30 Кт 31;
- г) Дт 372 Кт 30.

8. Як відображається в обліку надходження готівки до каси з поточного рахунку банку?

- а) Дт 30 Кт 60;
- б) Дт 31 Кт 30;
- в) Дт 30 Кт 31;
- г) Дт 372 Кт 30.

9. Яким записом відображається в обліку внесення готівки в касу від учасників у рахунок їхніх вкладів до статутного капіталу підприємства:

- а) Дт 30 Кт 46;
- б) Дт 30 Кт 372;
- в) Дт 30 Кт 70;

г) Дт 46 Кт 30.

10. Яким записом відображається в обліку одержання виторгу від реалізації товарів у касу підприємства:

а) Дт 30 Кт 46;

б) Дт 30 Кт 372;

в) Дт 30 Кт 70;

г) Дт 46 Кт 30.

Тема 3

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

Мета – засвоїти основні положення нормативно-правових актів з регулювання обліку грошових коштів; опанувати навички документального оформлення та обліку грошових коштів у касі підприємства та на розрахунковому рахунку.

Забезпечення заняття:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Міністерства фінансів України від 25.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 р. № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

4. Бухгалтерські бланки: звіт про використання коштів, виданих під звіт.

Контрольні запитання

1. Яким чином класифікується дебіторська заборгованість?
2. Коли поточна дебіторська заборгованість визначається активом?
3. За якою оцінкою та в якому розділі балансу відображається дебіторська заборгованість?
4. Що таке резерв сумнівних боргів?
5. Які документи оформлюються при відрядженні працівника?

6. Як відшкодовують витрати на проїзд у відрядженні, якщо не надані в бухгалтерії виправдувальні документи?

Практичні завдання

Завдання 1

На підприємстві було затверджено кошторис і працівнику видано аванс на витрати з відрядження.

Кошторис розраховано в такий спосіб:

Вартість квитків – 600 грн.

Добові за 3 дні – 900 грн.

Проживання – 1 600 грн.

Усього Козлову О. О. видано 3 100 грн.

Після повернення з відрядження О. О. Козлов подав Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт з такими сумами:

1) проїзд – 600 грн у т.ч. ПДВ (ПДВ виділений у квитках) 100 грн;

2) добові (3 дні по 300 грн) 900 грн;

3) проживання 1 200 грн (ПДВ 20 % – 200 грн).

Усього 2 800 грн.

Відобразити відповідними записами операції на рахунках і субрахунках бухгалтерського обліку. Заповнити Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт.

Завдання 2

Підприємство оптової торгівлі реалізує партію товарів загальною вартістю 36 000 грн (у тому числі ПДВ).

Первісна вартість реалізованого товару – 26 000 грн. Оплата товару здійснюється на умовах:

1) наступної оплати;

2) передоплати.

Необхідно відобразити кореспонденцію рахунків з обліку дебіторської заборгованості в таблиці 3.1. та навести розрахунки податку на додану вартість.

Таблиця 3.1 – Облік дебіторської заборгованості за товари

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
Варіант 1. Перша подія – відвантаження товарів				
1.	Відвантажено товари покупцю, відображено дохід від реалізації			
2.	Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ виходячи з договірної вартості			
3.	Списано собівартість реалізованих товарів			
4.	Віднесено на фінансовий результат: – дохід від реалізації товарів – собівартість реалізованих товарів			
5.	Отримано грошові кошти в оплату відвантажених товарів			
Варіант 2. Перша подія – отримання передоплати				
1.	Отримано передоплату за товари			
2.	Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ			
3.	Відвантажено товари покупцю, відображено дохід від реалізації			
4.	Списано відображену раніше суму податкових зобов’язань з ПДВ			
5.	Здійснено залік заборгованостей			
6.	Списано собівартість реалізованих товарів			
7.	Віднесено на фінансовий результат: – дохід від реалізації товарів – собівартість реалізованих товарів			

Завдання 3

Виробниче підприємство реалізує партію готової продукції загальною вартістю 96 000 грн (у тому числі ПДВ).

Первісна вартість реалізованої готової продукції – 70 000 грн. Оплата готової продукції здійснюється на умовах:

- 1) наступної оплати;
- 2) передоплати.

Необхідно відобразити кореспонденцію рахунків з обліку дебіторської заборгованості та навести розрахунки податку на додану вартість.

Завдання 4

Господарські операції за звітний період:

1. Видано з рахунка в банку готівку на виплату відрядження в сумі 6 000 грн;
 2. ВКО – № 1. Видано з каси 450 грн головному бухгалтеру Логвині Л. В. у підзвіт на придбання канцелярських товарів.
 3. ВКО – № 2. Видано з каси 600 грн головному інженеру Кузьменку А. Н. на придбання запасних частин.
 4. ВКО – № 3. Видано з каси 1 000 грн бригадиру цеху №1 Рощину І. В. для поїздки до м. Києва на семінар.
 5. Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або підзвіт № 10 бригадира цеху № 1 Рощина І. В. на витрати для поїздки до м. Києва на семінар, затверджений у сумі 800 грн, у т.ч. ПДВ.
 6. Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або підзвіт № 11 головного бухгалтера Логвини Л. В. на витрати для придбання канцелярських товарів на суму 240 грн, у т.ч. ПДВ.
 7. Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або підзвіт № 12 головного інженера Кузьменка А. Н. на витрати для придбання запасних частин у сумі 600 грн, у т.ч. ПДВ.
 8. Бригадиром цеху №1 Рощиним І.В. повернуто до каси невикористану підзвітну суму в повному обсязі.
 9. Головним бухгалтером Логвиною Л. В. повернуто до каси невикористану підзвітну суму.
- Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 5

Підприємство визначає величину резерву сумнівних боргів із застосуванням коефіцієнта сумнівності на основі класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення, зазначеними в розділі IX форми № 5 «Примітки до фінансової звітності».

Сальдо дебіторської заборгованості на 31.03.20X1 р. за строками її непогашення (заборгованість, що не погашена в установленій договором строк, а не вся дебіторська заборгованість, що є на Дт рахунка 36) становило:

- 1 група – 8 600 грн;
- 2 група – 72 000 грн;
- 3 група – 230 000 грн.

Залишок резерву сумнівних боргів на 31.12.20X0 р. – 5000 грн. Для розрахунку коефіцієнта сумнівності підприємством обраний період спостереження останні півроку (жовтень – грудень 20X0 року і січень – березень 20X1 року). Вихідні дані для розрахунку резерву сумнівних боргів наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Дані для розрахунку резерву сумнівних боргів методом «класифікації дебіторської заборгованості»

Місяць	Фактично списана безнадійна дебіторська заборгованість за місяць, грн			Сальдо дебіторської заборгованості на початок місяця, грн		
	група 1	група 2	група 3	група 1	група 2	група 3
Жовтень 20X0 року	1 000	—	—	11 000	78 000	65 000
Листопад 20X0 року	—	2 600	—	134 500	136 000	133 000
Грудень 20X0 року	1 800	—	8 000	632 000	320 000	72 000
Січень 20X1 року	—	—	—	180 000	190 000	14 000
Лютий 20X1 року	—	7 000	1 000	150 000	400 000	179 000
Березень 20X1 року	2 000	—	—	126 000	160 000	142 000
Разом:	4 800	9 600	9 000	1 233 500	1 284 000	605 000

Необхідно розрахувати коефіцієнт сумнівності, резерв сумнівних боргів на 31.03.20X1 р. та відкоригувати (зменшити або збільшити) сальдо за рахунком 38 «Резерв сумнівних боргів».

Завдання 6

Підприємство створило резерв сумнівних боргів у сумі 24 000 грн. Згодом було прийнято рішення визнати дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги в сумі 25 000 грн безнадійною і списати її за рахунок резерву сумнівних боргів. Необхідно скласти кореспонденцію рахунків.

Завдання 7

1. Залишки на синтетичних рахунках на початок місяця:

31 «Рахунки в банках»	350 000 грн
60 «Короткострокові позики»	202 760 грн
30 «Готівка»	60 грн
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	30 грн
20 «Виробничі запаси»	370 грн
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	222 700 грн
36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	72 000 грн
22 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети»	3 000 грн

2. Залишки на початок місяця на аналітичних рахунках до синтетичного рахунка 37 «Розрахунки з різними дебіторами»:

Підзвітна особа – менеджер Альтов А. В. 30 грн

3. За місяць на підприємстві відбулися такі господарські операції:

1. Менеджером Альтовим А. В. повернуті в касу невикористані підзвітні кошти	30 грн
2. З поточного рахунка у банку перераховано в погашення заборгованості за короткостроковою позикою банку	102 000 грн
3. З поточного рахунка в касу отримано кошти	8 000 грн
4. Видано з каси готівку на господарські потреби:	
– менеджеру Альтову А. В.	100 грн
– логісту Шведову А. А.	80 грн

5. Надійшла сировина від постачальників 20 340 грн
6. З підзвітних сум використано:
- менеджером Альтовим А. В. на закупівлю малоцінних та швидкозношувальних предметів 100 грн
 - логістом Шведовим А. А. 75 грн
7. Логістом Шведовим А. А. повернуті до каси невикористані підзвітні кошти ?
8. З поточного рахунка перерахована заборгованість постачальникам 20 000 грн
- Необхідно:
- відкрити синтетичні рахунки на початок місяця згідно з даними умови завдання;
 - відкрити аналітичні рахунки на початок місяця згідно з даними умови завдання;
 - скласти реєстраційний журнал господарських операцій підприємства за місяць;
 - відкрити Т-рахунки на початок місяця, рознести операції на Т-рахунки, підрахувати обороти і вивести сальдо на кінець місяця;
 - скласти оборотну відомість за аналітичними рахунками;
 - скласти оборотну відомість за синтетичними рахунками.

Тестові запитання

1. Комірнику видано підзвіт 450 грн для придбання канцтоварів. Він придбав дві пачки паперу по 180 грн за пачку і 20 ручок по 5 грн за штуку. Визначити суму залишку (перевитрати) підзвітних сум:
- а) 10 грн – перевитрата;
 - б) 10 грн – залишок;
 - в) 70 грн – залишок;
 - г) 0 грн.

2. Яка проводка відповідає операції «Повернуто в касу невикористані підзвітні суми»:

- а) Дт 301 Кт 372;
- б) Дт 301 Кт 311;
- в) Дт 661 Кт 301;
- г) Дт 372 Кт 301.

3. Яка проводка не відповідає операції «відображено витрати на відрядження»:

- а) Дт 92 Кт 372;
- б) Дт 91 Кт 372;
- в) Дт 23 Кт 372;
- г) Дт 372 Кт 301.

4. За дебетом субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами» обліковуються суми:

- а) видані підзвіт;
- б) повернені не використані;
- в) підтверджені авансовими звітами та документами;
- г) відображається надходження до каси підприємства грошових документів.

5. Кредитове сальдо субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами» відображає:

- а) суму заборгованості підзвітних осіб підприємству;
- б) суму перевитрат підзвітних осіб за Звітом про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- в) суму платежів, які надійшли на рахунок підприємству;
- г) суму заборгованості підзвітної особи.

6. Кількість днів відрядження для сплати добових визначається:

- а) без урахування днів вибуття у відрядження та повернення з нього;
- б) з урахуванням дня вибуття у відрядження та дня повернення до місця постійної роботи, які зараховуються як один день;
- в) з урахуванням дня вибуття у відрядження та дня повернення до місця постійної роботи, які зараховуються як два дні;
- г) тільки з урахуванням дня вибуття у відрядження.

7. Безнадійна дебіторська заборгованість – це:

- а) поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності;
- б) сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу;
- в) поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником;
- г) сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

8. Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – це:

- а) поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності;
- б) сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу;
- в) поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником;

г) сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

9. Яка проводка відповідає операції «Отримано грошові кошти від покупця на банківський рахунок підприємства в оплату відвантаженої готової продукції»:

- а) Дт 311т К 361;
- б) Дт301 Кт 702;
- в) Дт 311 Кт 681;
- г) Дт 361 Кт 701.

10. Яка проводка відповідає операції «Відвантажено готову продукцію покупцю»:

- а) Дт 311 Кт 361;
- б) Дт 301 Кт 702;
- в) Дт 311 Кт 681;
- г) Дт 361 Кт 701.

Тема 4

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Мета – визначити сутність та класифікацію основних засобів; засвоїти методику оцінки та документальне оформлення придбання основних засобів; вивчити порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з обліком основних засобів, набути практичні навички щодо складання журналу реєстрацій господарських операцій, рознесення господарських операцій за рахунками синтетичного обліку.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

4. Бухгалтерські бланки: Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою ОЗ-1; Інвентарна картка обліку основних засобів за формою ОЗ-6.

Контрольні запитання

1. За яких умов об'єкт основних засобів визначається активом?
2. З яких витрат складається собівартість придбаного об'єкта основних засобів?

3. Як впливають результати переоцінки основних засобів на інші статті балансу?
4. Чи всі основні засоби є об'єктами амортизації?
5. Які фактори враховуються при визначенні терміну корисного використання активу?
6. Яким чином можна змінити метод нарахування амортизації?
7. Яка інформація про основні засоби розкривається в Примітках до фінансової звітності?
8. Порівняйте поняття основних засобів згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» та ПКУ.
9. Надайте характеристику обліку руху основних засобів.
10. Обґрунтуйте облік поліпшення і ремонту основних засобів.

Практичні завдання

Завдання 1

На підставі даних, наведених нижче, заповнити Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів за формою ОЗ-1.

ТОВ «Моніка» вводить в експлуатацію будівлю виробничого цеху 12.03.2021 року на підставі Акта приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (типова форма №ОЗ-1). Первісна вартість об'єкта складає 465 тис. грн.

Конструктивна схема будівлі: монолітний залізобетонний каркас.

Фасад комбінований: – утеплення стін мінеральною ватою, контактна та алюмінієва фасадна система. Стіни зовнішні – цегла керамічна.

Строк корисного використання 25 років.

Інвентарний номер – 123456789.

Комісії надано технічний паспорт будівлі цеху.

Завдання 2

На підставі даних, наведених в завданні 1, заповнити Інвентарну картку обліку основних засобів за формою ОЗ-6.

Завдання 3

Необхідно відобразити операції отримання торговельного обладнання та введення в експлуатацію.

Оприбуткувати торговельне обладнання.

Дані накладної:

Купівельна вартість обладнання без ПДВ складає – 53 000 грн;

ПДВ – 10 600 грн;

До сплати – 63 600 грн.

Податкова накладна зареєстрована в ЄРПН.

Завдання 4

Необхідно відобразити операції отримання верстату та введення в експлуатацію.

Підприємство придбало верстат – 600 000 грн з ПДВ.

Податкова накладна зареєстрована в ЄРПН.

Транспортування верстату відбулося постачальником 1 800 грн у тому числі ПДВ.

Податкова накладна зареєстрована в ЄРПН.

Завдання 5

Продано об'єкт виробничого призначення за 180 000 грн у тому числі ПДВ 30 000 грн. Податкова накладна зареєстрована в ЄРПН.

Первісна вартість об'єкта – 120 000 грн, нарахований знос – 20 000 грн.

Витрати пов'язані із продажем:

Оплата послуг сторонньої організації – 5 000 грн.

Заробітна плата – 2500 грн.

Скласти бухгалтерські проводки з продажу об'єкта виробничого призначення.

Завдання 6

Підприємство придбало офісні меблі вартістю 144 000 грн (у т.ч. ПДВ – 2 400 грн).

Вартість доставки меблів – 480 грн (у т.ч. ПДВ – 80 грн).

Податкові накладні зареєстровані в ЄРПН.

Витрати на збирання та установку меблів – 360 грн (у т.ч. ПДВ – 60 грн).

Необхідно відобразити операції отримання меблів у журналі реєстрації господарських операцій у табл. 4.1.

Таблиця 4.1 – Журнал реєстрації господарських операцій з обліку руху основних засобів

№ з/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума, грн	Виникло ПЗ / ПК
1.	Перерахований аванс постачальнику за меблі				
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ				
3.	Відображено надходження меблів від постачальника				
4.	Відображено суму ПДВ				
5.	Відображені взаєморозрахунки з постачальником				
6.	Відображені витрати на транспортування та збирання меблів				
7.	Відображена сума ПДВ				
8.	Здійснена оплата за транспортування та збирання меблів				
9.	Зараховані меблі до складу основних засобів				

Завдання 7

Первісна вартість вантажного автомобіля – 204 000 грн.

Очікуваний строк служби – 5 років.

Ліквідаційна вартість автомобіля у вигляді матеріалів – 4 000 грн.

Визначити вартість об'єкта, що амортизується, і суму амортизації за прямолінійним методом.

Нарахування амортизації за прямолінійним методом протягом п'яти років відобразити у табл. 4.2.

Таблиця 4.2 – Нарахування амортизації за прямолінійним методом

Роки	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1				
2				
3				
4				
5				

Завдання 8

Первісна вартість вантажного автомобіля – 204 000 грн.

Очікуваний строк служби – 5 років.

Ліквідаційна вартість автомобіля у вигляді матеріалів – 4 000 грн.

Визначити вартість об'єкта, що амортизується, і суму амортизації за методом зменшення залишкової вартості.

Нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості у розрізі років відобразити так, як це показано в табл. 4.3.

Таблиця 4.3 – Нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості

Роки	Первісна вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1				
2				
3				
4				
5				

Завдання 9

Первісна вартість вантажного автомобіля – 204 000 грн.

Очікуваний строк служби – 5 років.

Ліквідаційна вартість автомобіля у вигляді матеріалів – 4 000 грн.

Визначити суму амортизації для вантажного автомобіля за кумулятивним методом.

Суму амортизаційних відрахувань за кумулятивним методом відобразити так, як показано в табл. 4.4.

Таблиця 4.4 – Нарахування амортизації кумулятивним методом

Роки	Первісна вартість	Вартість, яка амортизується	Коефіцієнт	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
1						
2						
3						
4						
5						

Завдання 10

Вказати суму надходження об'єктів основних засобів. Заповнити Акт приймання-передачі основних засобів (типова форма ОЗ-1). Скласти журнал реєстрації господарських операцій (табл. 4.6), відобразити операції в обліку, вказати первинні документи. Визначити вартість, за якою оприбутковується об'єкт основних засобів. Скласти оборотну відомість на 01.09 звітнього року (табл. 4.7).

Дані для виконання:

Таблиця 4.5 – Залишки синтетичних рахунків на 01.08 звітнього року

Рахунок	Сума, грн	Рахунок	Сума, грн.
10	400 000	40	549 000
13	60 000	63	40 000
207	8 000	64	12 000
201	130 000	65	11 000
30	2 000	66	18 000
31	150 000		

ТОВ «Танок» придбало верстат шліфувальний, який потребує монтажу, на 48000 грн у т.ч. ПДВ.

Сплачено рахунок АТП за доставку верстату в сумі 1 800 грн у т.ч. ПДВ.
Використано запасні частини для монтажу на суму 550 грн.

Нарахована заробітна плата робітникам, які виконали монтаж – 5 000 грн, та проведено відрахування на соціальні заходи від заробітної плати.

Верстат оприбутковано після монтажу. Рахунки постачальників – сплачені.

Таблиця 4.6 – Журнал реєстрацій господарських операцій ТОВ «Танок»

№ оп	Зміст операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					

Таблиця 4.7 – Оборотна відомість за синтетичними рахунками

Код (шифр) рахунку	Залишок на 01.09		Обороти за місяць		Залишок на 01.10	
	Дт	Кт	Дт	Кт	Дт	Кт
10						
13						
152						
201						
207						
30						
31						
40						
63						
64						
65						
66						
68						
Разом						

Завдання 11

Підприємство господарським способом побудувало об'єкт основних засобів (будівлю). До первісної вартості увійшли такі витрати: вартість проєктних робіт – 12 000 грн. (у тому числі ПДВ – 2 000 грн); матеріали – 700 000 грн (без ПДВ); заробітна плата працівникам, які будують об'єкт, – 750 000 грн; ЄСВ на зарплату цих працівників – 165 000 грн; амортизація необоротних активів, що беруть участь у будівництві, – 80 000 грн.

Крім того, підрядним способом виготовлено обладнання. Вартість виготовлення обладнання та послуг з його монтажу – 9 000 грн (у тому числі ПДВ – 1 500 грн), з них витрати на виготовлення становили 7 800 грн (у тому числі ПДВ – 1 300 грн).

Необхідно відобразити кореспонденцію рахунків з обліку виготовлення основних засобів власними силами в табл. 4.8. та навести розрахунки податку на додану вартість.

Таблиця 4.8 – Виготовлення основних засобів власними силами

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
Господарський спосіб				
1.	Перераховано попередню оплату вартості проєктних робіт			
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ			
3.	Віднесено до складу капітальних інвестицій вартість проєктних робіт			
4.	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ (дивитись операцію 2)			
5.	Здійснено залік заборгованостей			
6.	Передано на будівництво об'єкта будівельні матеріали та інші ТМЦ			

Продовження табл. 4.8

7.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим на будівництві об'єкта основних засобів			
8.	Віднесено до складу капітальних інвестицій суму ЄСВ, нарахованого на фонд оплати праці працівників, зайнятих на будівництві об'єкта основних засобів			
9.	Нараховано амортизацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, які використовуються при будівництві (спорудженні) об'єкта основних засобів			
10.	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів за первісною вартістю (навести розрахунок)			
Підрядний спосіб				
1.	Перераховано передоплату підрядній організації за виготовлення і монтаж об'єкта основних засобів			
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)			
3.	Відображено витрати на виготовлення об'єкта основних засобів (підписано акт)			
4.	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ, що припадає на вартість виготовлення об'єкта основних засобів			
5.	Виконано роботи з монтажу об'єкта основних засобів			
6.	Списано суму раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ, що припадає на вартість монтажних робіт			
7.	Відображено залік заборгованостей			
8.	Введено в експлуатацію об'єкт основних засобів за первісною вартістю			

Тестові запитання

1. Яким нормативним документом в Україні визначається зміст, порядок визначення та оцінювання основних засобів:

- а) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- б) НП(С)БО 7;
- в) НП(С)БО 10;
- г) НП(С)БО 1.

2. Основні засоби в балансі відображають:

- а) за первісною вартістю;
- б) переоціненою вартістю;
- в) ліквідаційною вартістю;
- г) залишковою вартістю.

3. Ліквідаційна вартість основних засобів – це:

- а) сума витрат, пов'язана з придбанням та виготовленням активу;
- б) вартість необоротних активів, одержана в результаті їх переоцінки;
- в) сума коштів, яку підприємство очікує отримати в результаті реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення терміну їх корисного використання;
- г) сума, за якою можна обмінювати актив між проінформованими, зацікавленими і незалежними сторонами.

4. Які з документів складаються при введенні в експлуатацію основних засобів:

- а) Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма №ОЗ-1);
- б) Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма №ОЗ-2);

- в) Акт списання основних засобів (форма №ОЗ-3);
- г) Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (форма №ОЗ-14).

5. Які з документів оформлюють вибуття основних засобів внаслідок фізичного або морального зносу, втрати корисності:

- а) Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма №ОЗ-1);
- б) Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма №ОЗ-2);
- в) Акт списання основних засобів (форма №ОЗ-3);
- г) Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств) (форма №ОЗ-14).

6. Які з активів є об'єктами амортизації:

- а) транспортні засоби, призначені для реалізації;
- б) земельні ділянки;
- в) будинок, взятий в оперативну оренду;
- г) машини та обладнання.

7. За яким методом амортизації ліквідаційна вартість об'єкта не враховується, а річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного періоду та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи з терміну корисного використання об'єкта і подвоюється:

- а) метод зменшення залишкової вартості;
- б) прямолінійний метод;
- в) кумулятивний метод;
- г) метод прискореного зменшення залишкової вартості.

8. Яка проводка відповідає операції «Придбано основні засоби за договором постачання»?

- а) Дт 15 Кт 63;
- б) Дт 10 Кт 311;
- в) Дт 10 Кт 36;
- г) Дт 63 Кт 15.

9. Яка проводка відповідає операції «Нарахована амортизація устаткування виробничого призначення»?

- а) Дт 94 Кт 13;
- б) Дт 23 Кт 13;
- в) Дт 13 Кт 10;
- г) Дт 92 Кт 13.

10. У якому розділі балансу відображаються основні засоби?

- а) оборотні активи;
- б) необоротні активи;
- в) власний капітал;
- г) довгострокові зобов'язання.

Тема 5

ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Мета – вивчити порядок синтетичного обліку купівлі та продажу нематеріальних активів та узагальнення інформації про нематеріальні активи в облікових регістрах Журнальної форми.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v1327201-09?lang=uk>.

4. Порядок застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів : наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 р. № 732 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z1580-04>.

5. Бухгалтерські бланки: первинні документи з обліку нематеріальних активів <http://vobu.ua/ukr/templates/primary-docs/category/nematerialni-aktiv>.

Контрольні запитання

1. Дайте визначення нематеріального активу.
2. За яких умов об'єкт нематеріальних активів відображається в балансі?
3. Наведіть склад нематеріальних активів.

4. Як оцінюються об'єкти нематеріальних активів?
5. За рахунок яких джерел можуть надходити нематеріальні активи?
6. Наведіть методи нарахування амортизації нематеріальних активів.
7. Що враховується при визначенні терміну корисного використання об'єкта нематеріальних активів?
8. Дайте загальну характеристику основних рахунків, що застосовуються для обліку руху нематеріальних активів (рах. 12, 154, 133)

Практичні завдання

Завдання 1

Підприємство придбало право на використання торговельної марки, сплативши за нього 24 000 грн (у т. ч. ПДВ).

Крім того, підприємство сплатило юридичній фірмі за оформлення цього права 360 грн (у т. ч. ПДВ).

Відобразити бухгалтерські записи з придбання об'єктів нематеріальних активів за грошові кошти. Відобразити в обліку операції з введення в експлуатацію нематеріальних активів.

Завдання 2

Підприємство придбало у січні звітного року ліцензію для забезпечення своєї діяльності у майбутньому з оплатою грошовими коштами:

– на виробництво продукції терміном на 5 років (50 000 грн).

Відобразити операції з придбання, введення в експлуатацію в обліку та нарахування амортизації прямолінійним методом за перший місяць експлуатації.

Завдання 3

Підприємство реалізувало об'єкт нематеріальних активів (комерційна таємниця) – 102 000 грн у т. ч. ПДВ (ціна реалізації).

Первісна вартість – 70 000 грн.

Накопичена амортизація нематеріального активу – 15 000 грн.

Залишкова вартість – 55 000 грн.

Необхідно відобразити операції з реалізації об'єкта нематеріальних активів в обліку. Визначити фінансовий результат операції продажу нематеріального активу.

Завдання 4

Підприємство використовує комп'ютерну програму як кінцевий користувач. Зазначена програма обліковується як нематеріальний актив. У жовтні здійснюється модернізація об'єкта нематеріально активу (перехід на мережевий варіант використання комп'ютерної програми). Вартість модернізації, сплачена підрядникові (неплатник ПДВ), становить 6000 грн (без ПДВ).

У тому ж місяці отримано послуги з технічного обслуговування і підтримки вебсайта на суму 1 000 грн. (без ПДВ). Вебсайт визнаний в обліку підприємства об'єктом нематеріального активу і використовується для збуту продукції.

Необхідно відобразити бухгалтерські записи за даними господарськими операціями.

Завдання 5

Підприємство здійснило витрати на створення промислового зразка. Витрати на створення промислового зразка склали:

- матеріали – 22 000,00 грн.;
- заробітна плата – 10 000,00 грн.;
- нарахування на заробітну плату (ЄСВ 22 %).

Право власності на промисловий зразок підтверджене патентом. Підготовкою і поданням заявки для отримання патенту на промисловий зразок займалася патентна фірма, вартість послуг якої становила 6 000,00 грн (у тому числі ПДВ). Крім того, сплачено держмити за видачу патенту в сумі 170,00 грн. Збори, пов'язані з отриманням патенту на промисловий зразок, становили 600,00 грн. З автором підписано договір про передачу підприємству-роботодавцеві виключних майнових прав на

промисловий зразок. Необхідно відобразити бухгалтерські записи за даними господарськими операціями.

Завдання 6

Підприємство створило сайт (не виключно для рекламних цілей):

– із залученням стороннього виконавця.

Загальна вартість сайту – 12 000 грн, плюс вартість реєстрації домену – 288 грн.

Необхідно відобразити бухгалтерські записи за даними господарськими операціями (табл. 5.1).

Таблиця 5.1 – Облік витрат на створення нематеріального активу

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		
		дебет	кредит	сума (грн)
1.	Підписано акт про надання послуг з розробки сайту (послуги оподатковуються ПДВ)			
2.	Відображено суму ПДВ			
3.	Сплачено за послуги з розробки сайту			
4.	Сплачено за реєстрацію доменного імені			
5.	Відображено суму ПДВ (до реєстрації ПН у ЄРПН)			
6.	Відображено податковий кредит з ПДВ (ПН зареєстрована)			
7.	Віднесено витрати на реєстрацію доменного імені до складу витрат на розробку сайту			
8.	Списано суму раніше відображеного ПДВ			
9.	Здійснено залік заборгованостей			
10.	Запущено сайт (ф. № НА-1)			
11.	Нараховано амортизацію сайту			

Тестові запитання

1. Які серед зазначених категорій є нематеріальними активами?

- а) запаси;
- б) витрати на дослідження;
- в) право користування природними ресурсами;
- г) витрати на рекламу та просування продукції на ринку.

2. Яке з наведених визначень не відповідає характеристиці нематеріальних активів (НП(С)БО 8, НП(С)БО 1: визначення «Активи», «Необоротні активи», «Оборотні активи»):

- а) нематеріальні активи – ресурси, що не мають фізичної субстанції;
- б) нематеріальні активи – необоротні активи;
- в) нематеріальні активи – ресурси, контрольовані в результаті минулих подій;
- г) нематеріальні активи, призначені для використання в господарській діяльності протягом періоду менше 1 року.

3. До прав на об'єкти промислової власності не належать:

- а) право на ноу-хау;
- б) право на захист від недобросовісної конкуренції;
- в) право на сорти рослин, породи тварин;
- г) право на програми для електронно-обчислювальних машин.

4. Нематеріальні активи, отримані в результаті об'єднання підприємств оцінюються за:

- а) первісною вартістю;
- б) справедливою вартістю;
- в) ліквідаційною вартістю;
- г) залишковою вартістю.

5. Який метод нарахування амортизації нематеріальних активів повинно використовувати підприємство у випадку, якщо умови одержання майбутніх економічних вигод неможливо визначити:

- а) метод прискореного зменшення залишкової вартості;
- б) метод зменшення залишкової вартості;
- в) прямолінійний метод;

г) кумулятивний метод.

6. Згідно з НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» не визнаються активами, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені:

а) права користування майном;

б) авторське право та суміжні з ним права;

в) сума непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню;

г) витрати на дослідження, витрати на рекламу та просування продукції на ринок.

7. Який з перерахованих елементів входить у первісну вартість придбаних нематеріальних активів:

а) непрямі податки, що підлягають відшкодуванню з бюджету;

б) витрати на сплату відсотків за кредит, одержаний для придбання активу;

в) мито;

г) витрати на оплату праці адміністративного персоналу.

8. Нематеріальним активом визнаються витрати на:

а) рекламу та просування продукції на ринку;

б) створення підприємством, включаючи прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані із створенням цього нематеріального активу та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням;

в) створення, реорганізацію та переміщення підприємств або їх частини;

г) дослідження;

д) підготовку кадрів.

9. До якої класифікаційної групи нематеріальних активів варто віднести придбану підприємством ліцензію на право на провадження діяльності:

- а) право користування майном;
- б) право на об'єкт промислової власності;
- в) авторське право і суміжні з ними права;
- г) інші нематеріальні активи.

10. Списання суми накопиченої амортизації об'єкта нематеріального активу при його продажу за грошові кошти відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 133 Кт 12;
- б) Дт 23 Кт 133;
- в) Дт 92 Кт 133;
- г) Дт 20 Кт 631.

Тема 6

ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета – розглянути основні поняття, засвоїти нормативне регулювання обліку фінансових інвестицій, їх класифікацію та оцінку; засвоїти особливості відображення в обліку довгострокових фінансових інвестицій.

Забезпечення заняття:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.

2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Розкрийте зміст основних положень НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Як класифікується та характеризується кожна група фінансових інвестицій (форми інвестування, види і мета утримання інвестицій);

2. Який склад первісної вартості фінансової інвестиції?
3. За якими оцінками може оцінюватися фінансова інвестиція на дату балансу?
4. Як визначається амортизаційна собівартість фінансової інвестиції?
5. Дайте економічну характеристику рахунків 14 «Довгострокові фінансові інвестиції».
6. Як відображається в обліку придбання та реалізація фінансових інвестицій?
7. Як відображаються в обліку поточні фінансові інвестиції за справедливою вартістю?
8. Як відображаються в обліку поточні фінансові інвестиції за собівартістю з урахуванням зменшення корисності?

Практичні завдання

Завдання 1

Придбано 3 000 акцій за 130 грн за одиницю. Послуги брокера і реєстратора 800 грн.

Необхідно:

1. Відобразити операції з придбання акцій у бухгалтерському обліку.
2. Визначити фактичну собівартість акцій.

Завдання 2

Корпорація «А» купила 01.07.20XX р. у корпорації «В» 1 000 шт. простих акцій за 400 грн за штуку. Брокерські витрати становлять 500 грн. За купленими акціями корпорація одержує дивіденди. Так, 31.12.20XX р. корпорація «А» одержала дивіденди у розмірі 2 грн з кожної акції.

Необхідно:

1. Знайти фактичну собівартість придбаних акцій та відобразити операції в бухгалтерському обліку з придбання.
2. Відобразити операції в бухгалтерському обліку з одержання дивідендів в міру їх надходження.

Завдання 3

Підприємство «Киця» 01.01.X8 р. придбало у підприємства «Свинка» облігації фактично за 250 000 грн, за номінальною вартістю 200 000 грн. Ставка відсотка по облігаціях дорівнює 10 % річних. Відповідно до договору підприємство «Свинка» буде сплачувати підприємству «Киця» відсотки по облігаціях в кінці кожного року. Погашення облігацій має відбутися через 4 роки.

Облігації продано з премією, тому необхідно знайти (табл. 6.1):

- 1) розмір премії;
- 2) номінальну суму річних відсотків;
- 3) ефективну ставку відсотка (ЕСВ);
- 4) розрахувати в таблиці такі показники;
- 5) скласти бухгалтерські проводки за даними господарськими операціями.

Таблиця 6.1 – Розрахунок суми амортизації премії за роками, грн

№ з/п	Дата	Номінальна сума відсотка	Сума відсотка по облігаціях за ефективною ставкою відсотка	Сума амортизації премії	Амортизована собівартість облігацій
1	2	3	4	5	6

Примітка * при розрахунку ЕСВ і суми відсотка по облігаціях за ЕСВ розрахувати похибку.

Завдання 4

ПАТ «А» володіє 30 % частки у статутному капіталі ПАТ «Ом». За 4 квартал 2019 року загальна величина власного капіталу ПАТ «Ом» збільшилася на 123 000 грн, у тому числі за рахунок збільшення:

- чистого прибутку (без урахування нарахованих дивідендів) на 103 000 грн;
- капіталу в дооцінках основних засобів на 20 000 грн.

У 4 кварталі прибуток від реалізації продукції ПАТ «Ом» інвестору (ПАТ «А») становив 3000 грн. Станом на 31.12.2019 р. зазначена продукція перебуває на складі ПАТ «А».

Зборами акціонерів ПАТ «Ом» прийнято рішення виплатити дивіденди засновникам за підсумками роботи за 2019 рік у розмірі 50 000 грн.

Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку інвестора господарські операції та навести розрахунки.

Тестові запитання

1. Який номер має Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Фінансові інвестиції»:

- а) НП(С)БО 11;
- б) НП(С)БО 10;
- в) НП(С)БО 14;
- г) НП(С)БО 12.

2. Довгострокові фінансові інвестиції в балансі входять до розділу:

- а) оборотні активи;
- б) необоротні активи;
- в) витрати майбутніх періодів;
- г) довгострокові зобов'язання.

3. Облігації номінальною вартістю 90 000 грн придбано 3 січня 20XX р. за 95 000 грн, тобто премія становила 5 000 грн. Фіксована ставка відсотка по облігаціях встановлена в 11% річних. Погашення облігації відбудеться через 5 років. Виплата відсотка здійснюється щорічно наприкінці року. Визначте ефективну ставку відсотка:

- а) 7,11 %;
- б) 8,51 %;
- в) 9,62 %;
- г) 10,99 %.

4. Активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора, – це:

- а) необоротні активи;
- б) нематеріальні активи;
- в) оборотні активи;
- г) фінансові інвестиції.

5. За дебетом рахунка 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» відображається:

- а) їх вибуття;
- б) їх вартість;
- в) виплата дивідендів;
- г) одержання дивідендів від об'єкта інвестування.

6. Ефективна ставка відсотка визначається:

а) шляхом ділення суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення;

б) як різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій;

в) шляхом множення суми річного відсотка та дисконту на середню величину собівартості інвестиції та вартості погашення;

г) як добуток між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій.

7. Собівартість фінансових інвестицій з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії), – це:

- а) ринкова вартість;

- б) амортизована собівартість;
- в) справедлива вартість;
- г) первісна вартість.

8. Визначити чи включаються до собівартості фінансових інвестицій такі витрати?

До собівартості фінансової інвестиції	Включаються	Не включаються
фінансові витрати		
ціна придбання		
податки		
комісійні винагороди		
транзакційні витрати		
мити		
орендні платежі		

Тема 7

ОБЛІК ЗАПАСІВ

Мета – вивчити значення та класифікацію запасів; набути навичок зі складання кореспонденції рахунків з обліку виробничих запасів та розрахунку транспортно-заготівельних витрат; опанувати розрахунок облікових цін за різними методами вибуття запасів.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Які фактори визначають порядок оцінки запасів?
2. Які способи надходження запасів на підприємство ви знаєте? Яким чином формується їх первісна вартість?
3. Які особливості методу ідентифікованої собівартості? Пояснити його переваги і недоліки.
4. Навести переваги методу середньозваженої собівартості.
5. У чому полягає особливість методу ФІФО?
6. В яких випадках застосовується метод оцінки за цінами продажу?
7. На які групи поділяють запаси залежно від їх ролі в процесі виробництва?
8. Навести основні первинні документи, якими оформлюються операції з руху виробничих запасів.

Практичні завдання

Завдання 1

Необхідно визначити облікову вартість запасів на 31.10.20XX р., яка буде відображена у звітності підприємства за умови, що оцінка запасів при їх вибутті здійснюється за методом середньозваженої собівартості.

Дані для виконання: підприємство має таку інформацію про наявність і рух запасів (табл. 7.1).

Таблиця 7.1 – Наявність і рух запасів

Дані обліку	Кількість, шт	Ціна за одиницю, грн
Залишки запасів на 01.10.20XX р.	1 000	1
Придбано 05.10.20XX р.	600	3
Придбано 11.10.20XX р.	1 100	2
Придбано 21.10.20XX р.	400	5

Завдання 2

Дані для виконання:

Підприємство «Б» придбало виробничі запаси – матеріали вартістю 8 000 грн (з ПДВ). Вартість послуг транспортної організації з доставки матеріалів – 600 грн (з ПДВ). Транспортно-заготівельні витрати прямо включаються до собівартості придбаних запасів.

Необхідно відобразити операції з оприбуткування виробничих запасів в обліку:

- а) на умовах попередньої оплати;
- б) на умовах наступної оплати.

Завдання 3

Підприємство придбало запаси на суму 17 500 грн у т.ч. ПДВ. Витрати з доставки 2 500 грн у т.ч. ПДВ, залишок сировини на початок періоду становив 31 680 грн, залишок транспортно-заготівельних витрат на початок періоду – 2 875 грн, за період випущено запасів у виробництво на 28 000 грн. Необхідно визначити транспортно-заготівельні витрати методом середнього відсотка.

Завдання 4

Дані товарно-транспортної накладної: купівельна вартість товарів – 180 000,00 грн, у т.ч. ПДВ – 30 000,00 грн.

Дані накладної: транспортні послуги – 225,00 грн. ПДВ – 45,00 грн.

До оплати за транспортні послуги – 270,00 грн.

Облік ТЗВ згідно з обліковою політикою ведеться на окремому рахунку. Необхідно відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Завдання 5

Розрахувати торгову націнку, що відноситься на реалізовані товари, залишок товарів на кінець місяця, скласти кореспонденцію рахунків по руху товарів за такими даними (табл. 7.2). Навести розрахунки до кожної кореспонденції рахунків.

Таблиця 7.2 – Наявність і рух товарів

Залишки та рух товарів	Товари за цінами придбання, грн	Товари за цінами реалізації, грн	Торгова націнка, грн
Залишок на початок місяця	2000	3000	1000
Надійшло:	1500	2000	500
Продано (реалізовано):	?	4000	?
Залишок на кінець місяця:	?	?	?

Завдання 6

На підставі інформації про рух товару «А» на складі оптового підприємства протягом місяця (табл. 7.3) визначити собівартість реалізованого товару «А» і собівартість його залишку на кінець місяця, застосувавши метод: а) середньозваженої собівартості; б) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Таблиця 7.3 – Наявність і рух товарів

Показник	Товар «А»		
	Кількість, од.	Облікова ціна за од., грн	Сума, грн
Залишок на початок місяця	160	14	2244
Надійшло 10-го числа	200	12	2400
Реалізовано 14-го числа	120		
Реалізовано 17-го числа	190		
Надійшло 20-го числа	250	15	3750
Реалізовано 25-го числа	120		
Залишок на кінець місяця	?		

Тестові запитання

1. До запасів не відноситься стаття:

- а) паливо;
- б) МШП;
- в) основні засоби;
- г) напівфабрикати.

2. До складу первісної вартості запасів, що придбані за плату, не включаються:

- а) суми ввізного мита;
- б) витрати підприємства на доопрацювання і підвищення технічних характеристик запасів;
- в) відрахування на соціальні заходи від заробітної плати працівникам за навантажувально-розвантажувальні роботи;
- г) понаднормові втрати і нестачі запасів.

3. Застосування норм витрат на одиницю продукції – це:

- а) метод ціни продаж;
- б) метод ідентифікованої собівартості;
- в) метод середньозваженої собівартості;
- г) мето нормативних витрат.

4. Оцінка проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів.

- а) метод ціни продаж;
- б) метод ідентифікованої собівартості;
- в) метод середньозваженої собівартості;
- г) мето нормативних витрат.

5. Запаси в балансі відображаються у складі:

- а) необоротних активів;
- б) оборотних активів;
- в) власного капіталу.

6. Рахунок 20 «Виробничі запаси»

- а) активний;
- б) пасивний;
- в) контрактивний;
- г) контрпасивний.

7. Субрахунок 285 «Торгова націнка»

- а) активний;
- б) пасивний;
- в) контрактивний;
- г) контр пасивний.

8. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Отримано матеріали від постачальника»

- а) Дт 201 Кт 631;
- б) Дт 631 Кт 201;
- в) Дт 141 Кт 685;
- г) Дт 361 Кт 701.

9. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Отримано малоцінні та швидкозношувальні предмети від постачальника»:

- а) Дт 22 Кт 631;
- б) Дт 631 Кт 201;
- в) Дт 371 Кт 311;

г) Дт 361 Кт 701.

10. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Перераховано постачальнику передоплату за матеріали:

а) Дт 22 Кт 631;

б) Дт 631 Кт 201;

в) Дт 371 Кт 311;

г) Дт 361 Кт 701.

Тема 8

ОБЛІК ПАЛИВА ТА ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Мета – з'ясувати значення та класифікацію палива та готової продукції; набути навичок узагальнення інформації щодо палива в системі бухгалтерського обліку.

Забезпечення заняття:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Надайте характеристику субрахунку 203 «Паливо».
2. Якими способами отримують паливо на підприємство?
3. Обґрунтуйте документальне оформлення та бухгалтерський облік купівлі палива за паливними талонами.
4. Обґрунтуйте документальне оформлення та бухгалтерський облік купівлі палива за паливними картками.
5. Обґрунтуйте бухгалтерський облік купівлі палива за грошові кошти.
6. Обґрунтуйте бухгалтерський облік витрачання палива.
7. Надайте характеристику бухгалтерському обліку готової продукції.

Практичні завдання

Завдання 1

Скласти журнал реєстрації господарських операцій, відобразити операції в обліку, вказати первинні документи. Скласти оборотну відомість на 01.09.XX звітного року. Облік вибуття запасів ведеться за методом ФІФО.

Дані для виконання (табл. 8.1).

Таблиця 8.1 – Залишки синтетичних рахунків ТОВ «Голд» на 01.08.XX звітного року

Рахунок	Сума, грн	Рахунок	Сума, грн
10	60000,00	372	600,00
201	3600,00	40	80000,00
203	1000,00	44	4500,00
23	5450,00	60	10000,00
30	350,00	63	15500,00
31	40000,00	64	1000,00

Таблиця 8.2 – Господарські операції за вересень звітного року

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн
1.	Надійшов 02.08.XX року від постачальника ТОВ «Кемп» та оприбуткований бензин А-95, 70 л (без ПДВ)	1 540
2.	Відображено суму ПДВ	?
3.	Відображено транспортні витрати за доставку бензину 70 л бензину А-95 (без ПДВ) 02.08.XX року	140
4.	Відображено суму ПДВ	?
5.	Отримано 05.08.XX року від постачальника ТОВ «Джамп» та оприбутковано бензин А-95, 45 л (без ПДВ)	1 035
6.	Відображено суму ПДВ	?
7.	Сплачено 08.08.XX року постачальнику ТОВ «Джамп» за бензин всю суму боргу (операції 5 і 6)	?
8.	Відпущено бензин – А-95:	
	– на адміністративні потреби, 75 л 18.08.XX року	?
	– на збут продукції, 20 л 22.08.XX року	?
9.	Сплачено за транспортні послуги АТП – 11477 всю суму боргу (операції 3 і 4)	?

Завдання 2

Підприємство ТОВ «Мурат» уклало з постачальником нафтопродуктів ТОВ «Сокар» договір на придбання 500 л бензину для легкових автомобілів вартістю 13 000 грн.

За договором паливо отримується на АЗС постачальника за допомогою паливної картки. Паливна картка залишається у власності покупця, строк її дії – 12 місяців, вартість – 240 грн. (у тому числі ПДВ – 40 грн).

Оприбутковано паливо на підставі звітів водіїв та чеків РРО (150 л по 26 грн за літр), яке витрачено на заправку легкових автомобілів. Бензин використано в межах норм витрат.

Завдання 3

У червні 2020 року підприємство ТОВ «Арктика» на підставі договору придбало в постачальника нафтопродуктів ТОВ «Сокар» 2000 л бензину А-92 на суму 42 000 грн. (у тому числі ПДВ). Паливо призначено для вантажних автомобілів. Після перерахування передоплати підприємству було надано талони на бензин. Придбаний бензин перебуває на відповідальному зберіганні в постачальника нафтопродуктів.

Талони на 500 л бензину вартістю 10 500 грн. (у тому числі ПДВ) видано водіям. Звіт про використання талонів та чеки АЗС надано до бухгалтерії щодо всіх виданих талонів. Бензин використано в межах норм витрат.

Тестові запитання

1. За дебетом субрахунку 203 «Паливо» відображається
 - а) надходження на підприємство, дооцінка;
 - б) витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону;
 - в) уцінка.
2. За дебетом рахунку 26 «Готова продукція» відображається

а) надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю;

б) витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону;

в) уцінка;

г) понаднормові втрати і нестачі запасів.

3. Відвантаження продукції зі складу покупцям оформлюється

а) накладною, рахунком-фактурою, податковою накладною;

б) прибутковим касовим ордером;

в) звітом про використання коштів виданих під звіт або на відрядження;

г) акцією.

4. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Списано собівартість відвантаженої (реалізованої) продукції»

а) Дт 26 Кт 631;

б) Дт 90 Кт 26;

в) Дт 141 Кт 685;

г) Дт 361 Кт 701.

5. Паливо і готова продукція в балансі відображаються у складі статті:

а) запаси;

б) гроші та їх еквіваленти;

в) поточні фінансові інвестиції.

6. Субрахунок 203 «Паливо»:

а) активний;

б) пасивний;

в) контрактивний;

г) контрпасивний.

7. Рахунок 26 «Готова продукція»

- а) активний;
- б) пасивний;
- в) контрактивний;
- г) контрпасивний.

8. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Списання готової продукції на склад із виробництва»

- а) Дт 26 Кт 631;
- б) Дт 26 Кт 23;
- в) Дт 141 Кт 685;
- г) Дт 361 Кт 701.

9. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Отримано паливо від постачальника»

- а) Дт 203 Кт 631;
- б) Дт 631 Кт 203;
- в) Дт 371 Кт 311;
- г) Дт 361 Кт 701.

10. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Перераховано постачальнику передоплату за паливо»

- а) Дт 22 Кт 631;
- б) Дт 631 Кт 201;
- в) Дт 371 Кт 311;
- г) Дт 361 Кт 701.

Тема 9

ОБЛІК ПОТОЧНИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Мета – розглянути основні поняття, засвоїти нормативне регулювання обліку поточних фінансових інвестицій, їх класифікацію та оцінку; засвоїти особливості відображення в обліку поточних фінансових інвестицій.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Розкрийте зміст основних положень НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції».
2. Які інвестиції вважаються довгостроковими, а які поточними?
3. Який склад первісної вартості поточних фінансової інвестиції?
4. Що таке еквівалент грошових коштів?
6. Дайте економічну характеристику рахунків та 35 «Поточні фінансові інвестиції».
7. Як відображається в обліку придбання поточних фінансових інвестицій?
8. Як класифікується та характеризується кожна група фінансових інвестицій (форми інвестування, види і мета утримання інвестицій)?

Практичні завдання

Завдання 1

Корпорація «А» купила у корпорації «С» 50 облігації за 1 000 грн кожна на 6 місяців під 12 % річних.

Відобразити операції придбання та отримання відсотків у бухгалтерському обліку.

Визначити типи фінансових інвестицій згідно з класифікаційними ознаками, наведеною у презентації до лекції.

Завдання 2

Підприємство придбало 03.03.20XX р. ощадні сертифікати банку (терміном 10 місяців) на пред'явника на суму 14 000 грн, сплачена комісійна винагорода за послуги, пов'язані з придбанням – 1 000 грн. Необхідно визначити собівартість такої фінансової інвестиції.

Необхідно відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Визначити типи фінансових інвестицій згідно з класифікаційними ознаками, наведеною у презентації до лекції.

Завдання 3

Підприємство придбало облігації іншого підприємства терміном 7 місяців на суму 5 500 грн за грошові кошти. Комісійна винагорода за придбання становила 200 грн. Необхідно відобразити операції в бухгалтерському обліку.

Завдання 4

Підприємство «Юпітер» придбало 3 000 акцій у підприємства «Європа» на загальну суму 580 000 грн з метою продажу протягом 12 місяців. Витрати, пов'язані з придбанням, становили 20 000 грн.

Підприємство «Юпітер» отримало від підприємства «Європа» дивіденди у сумі 10 грн на одну акцію.

Підприємство «Юпітер» продало 500 акцій підприємства «Європа» за ціною 250 грн за акцію.

1. Необхідно відобразити операції з придбання, визначення собівартості придбаних акцій, отримання дивідендів, продажу акцій, визначення собівартості реалізованих акцій у бухгалтерському обліку;

2. Необхідно в кінці звітного періоду рахунки 74 та 97 закрити на субрахунок 793 «Результат іншої діяльності».

Тестові запитання

1. Поточні фінансові інвестиції в балансі входять до розділу:
 - а) оборотні активи;
 - б) необоротні активи;
 - в) необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття;
 - г) довгострокові зобов'язання і забезпечення.

2. Фінансові інвестиції класифікують за ознаками на такі:
 - а) активні та пасивні;
 - б) оборотні та необоротні;
 - в) довгострокові та поточні;
 - г) немає правильної відповіді.

3. Активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку – це:
 - а) необоротні активи;
 - б) нематеріальні активи;
 - в) оборотні активи;
 - г) фінансові інвестиції.

4. Основною оцінкою в організації інвестора при придбанні фінансових інвестицій та постановці на облік є оцінка цінних паперів:
 - а) за ринковою вартістю;
 - б) фактичною собівартістю;
 - в) первісною вартістю;
 - г) справедливою вартістю.

5. Дооцінка поточних фінансових інвестицій відображається на рахунку 35:
 - а) по кредиту;

- б) по дебету;
- в) по дебету і по кредиту;
- г) не відображається.

6. Списання балансової вартості реалізованих (таких, що вибули) поточних фінансових інвестицій відображається на рахунку 35:

- а) по кредиту;
- б) по дебету;
- в) по дебету і по кредиту;
- г) не відображається.

7. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Підприємство отримало дивіденди за поточними фінансовими інвестиціями»

- а) Дт 731 Кт 631;
- б) Дт 35 Кт 740;
- в) Дт 311 Кт 731;
- г) Дт 361 Кт 701.

8. Якою кореспонденцією рахунків буде відображено в обліку господарську операцію «Проведення дооцінки поточних фінансових інвестицій до справедливої вартості»

- а) Дт 731 Кт 631;
- б) Дт 35 Кт 740;
- в) Дт 311 Кт 731;
- г) Дт 361 Кт 701.

9. Операції з продажу поточних фінансових інвестицій відносяться до:

- а) операційної діяльності;
- б) фінансової діяльності;

в) інвестиційної діяльності.

10. Операції з отримання дивідендів за поточними фінансовими інвестиціями відносяться до:

- а) операційної діяльності;
- б) фінансової діяльності;
- в) інвестиційної діяльності.

Тема 10**ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА**

Мета – розглянути основні поняття, засвоїти нормативне регулювання обліку витрат, їх класифікацію; засвоїти особливості відображення в обліку витрат. Вивчити порядок обліку та розподілу загальновиробничих витрат.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Як класифікуються в бухгалтерському обліку витрати підприємства?
2. З яких витрат складається виробнича собівартість готової продукції, на яких рахунках вони обліковуються?
3. Методи калькулювання собівартості продукції, що використовуються на підприємстві?
4. Порядок організації та ведення синтетичного і аналітичного обліку витрат на виробництво.
5. Як обліковуються прямі витрати?
6. Як обліковуються загальновиробничі витрати?
7. Як обліковуються адміністративні витрати?
8. Як обліковуються витрати на збут?
9. Яким є документальне оформлення витрат виробництва?
10. Описати порядок визначення собівартості реалізованої продукції.

Практичні завдання

Завдання 1

Користуючись НП(С)БО 16 «Витрати», вказати, які витрати відносять до адміністративних, які – до витрат збуту, які – до інших операційних.

Вихідні дані:

Відрахувати до резерву сумнівних боргів; витрати на врегулювання спорів у судових органах; суми безнадійної дебіторської заборгованості; визнані штрафи, пені; витрати на ремонт тари; плата за розрахункове касове обслуговування; витрати на гарантійне обслуговування; винагорода за юридичні послуги; амортизація складського приміщення для зберігання готової продукції; витрати від знецінення запасів; витрати на рекламу; витрати на страхування приміщення офісу; виплати на виплату матеріальної допомоги; оплата за надання послуги аудиторської фірми; витрати, пов'язані з ліквідацією основних засобів; представницькі витрати; витрати на транспортування готової продукції покупцям; залишкова вартість реалізованого обладнання; нестачі та витрати від псування цінностей.

Завдання оформити у вигляді таблиці.

Завдання 2

Нормальна потужність підприємства – випуск продукції 1 200 од. за плановий рівень загальновиробничих витрат – 1 520 грн, у т. ч. 1 000 грн – постійні.

Фактично понесено витрат: загальновиробничих постійних 1 050 грн, змінні – 515 грн. Випуск продукції 1 150 од.

Витяг з облікової політики підприємства:

– база розподілу загальновиробничих витрат встановлена – випуск продукції, одиниць.

Необхідно: розподілити та відобразити в обліку загальновиробничі витрати та визначити нерозподілені загальновиробничі витрати згідно з НП(С)БО 16 «Витрати».

Завдання 3

Підприємством у виробничу собівартість були включені такі статті витрат (табл. 10.1).

Таблиця 10.1 – Статті витрат, що увійшли у розрахунок виробничої собівартості продукції

№ з/п	Вид витрат	Сума, грн
1.	Вартість матеріалів, витрачених на виробництво продукції	19 000
2.	Вартість матеріалів, витрачених на пакування виробленої продукції	800
3.	Нарахована заробітна плата працівникам, які зайняті виробництвом продукції	17 000
4.	Проведено відрахування ЄСВ від заробітної плати працівників, визначеної в п. 3	?
5.	Нарахована заробітна плата працівникам апарату управління цехів	1 000
6.	Проведено відрахування ЄСВ від заробітної плати працівників, визначеної в п. 5	?
7.	Нарахована заробітна плата торговим агентам	2 000
8.	Проведено відрахування ЄСВ від заробітної плати працівників, визначеної в п. 7	?
9.	Амортизація основних засобів, які використовуються для виробництва продукції	3 000
10.	Амортизація приміщення цеху	1 500
11.	Амортизація програмного бухгалтерського забезпечення	200
12.	Собівартість остаточно забракованої продукції	100
13.	Плата за оренду приміщення складу готової продукції	1 700
14.	Витрати на опалення та освітлення приміщення складу виробничих запасів	600

Необхідно перевірити правильність розрахунку виробничої собівартості продукції та підрахувати виправлену собівартість. Вказати до яких статей витрат відносять ті витрати, що не входять до виробничої собівартості продукції.

Завдання 4

Дані для виконання: підприємство в процесі виробництва продукції понесло такі витрати:

– матеріали – 1500 грн.

– заробітна плата працівників, зайнятих процесів виробництва – 16 000 грн.

- єдиний соціальний внесок від заробітної плати;
- загальновиробничі витрати – 18 200 грн.; у тому числі:
- змінні витрати – 16 000 грн;
- постійні витрати – 2200 грн.

За обліковою політикою підприємства для розподілу загальновиробничих витрат використовують заробітну плату працівників процесу виробництва, яка при нормальній потужності становить 17 000 грн. Загальновиробничі витрати при нормальній потужності становлять 17 700 грн у т. ч. змінні – 15 600 грн, постійні – 2 100 грн (табл. 10.2). Виготовлена продукція оприбуткована на склад, незавершеного виробництва немає.

Необхідно розподілити загальновиробничі витрати, визначити собівартість виготовленої продукції й відобразити ці операції в обліку.

Таблиця 10.2 – Дані для розподілу загальновиробничих витрат

Показник	Сума всього, грн	На одиницю базис розподілу, грн	Віднесено	
			На 23 рах.	На 901 рах.
1. База розподілу при нормальній потужності	17 000			
2. Загально виробничі витрати при нормальній потужності:	17 700			
а) змінні	15 600			
б) постійні	2 100			
3. База розподілу при фактичній потужності	16 000			
4. Фактичні загально виробничі витрати в т. ч.:	18 200			
а) змінні	16000			
б) постійні	2200			
5. Постійні розподілені витрати				
6. Постійні нерозподілені				

Завдання 5

Найбільш складними для планування та контролю статей витрат є загальновиробничі витрати. Входячи до собівартості продукції, загальновиробничі витрати можуть суттєво знизити вкладений дохід та прибутковість продажу підприємства. Складність полягає в тому, що майже всі загальновиробничі витрати – змішані, тобто мають постійну та змінну частину. Якісне планування та контроль витрат, розрахунок собівартості у форматі вкладеного доходу та аналіз беззбитковості можливі тільки після розділу всіх статей загальновиробничі витрат на постійні та змінні. На сьогоднішній день найточнішим способом розділу витрат визнає лінійний регресійний аналіз методом найменших квадратів. Ви маєте зробити аналіз трьох статей загальновиробничі витрат (табл. 10.3), взявши як параметри базової активності обсяг товарної продукції.

Робота виконується за допомогою можливостей табличного процесора Excel.

Таблиця 10.3 – Дані про величину загальновиробничих витрат та обсягів виробництва товарної продукції за рік

Періоди	Статті загальновиробничих витрат (Y)			Обсяг виробництва товарної продукції (X), тис. грн
	Енергія технологічна, тис. грн	Утримання обладнання, тис. грн	Цехові витрати, тис. грн	
Січень	18,7	22,9	48,2	180,25
Лютий	0,7	20,4	38,8	31,81
Березень	16,0	19,9	34,8	388,00
Квітень	15,0	23,8	28,2	259,78
Травень	0,1	19,4	28,0	1,15
Червень	12,6	20,2	32,7	194,30
Липень	23,2	19,9	32,3	322,52
Серпень	11,2	18,5	28,8	291,51
Вересень	21,0	39,5	72,0	469,79
Жовтень	37,1	35,1	59,3	736,98
Листопад	26,2	31,5	51,0	553,45
Грудень	28,2	32,5	52,9	601,79

Робота складається з трьох етапів, які необхідно виконувати в такій послідовності:

Етап 1. Розділення витрат за допомогою програми Excel.

Використовуючи майстер діаграм, побудувати діаграму залежності однієї статті витрат, наприклад, цехових витрат від обсягу виробництва товарної продукції.

Додати на діаграмі лінію тренду, рівняння лінії тренду, а також величину достовірності лінійної апроксимації. Приклад побудови діаграми наведений нижче (рис. 10.1).

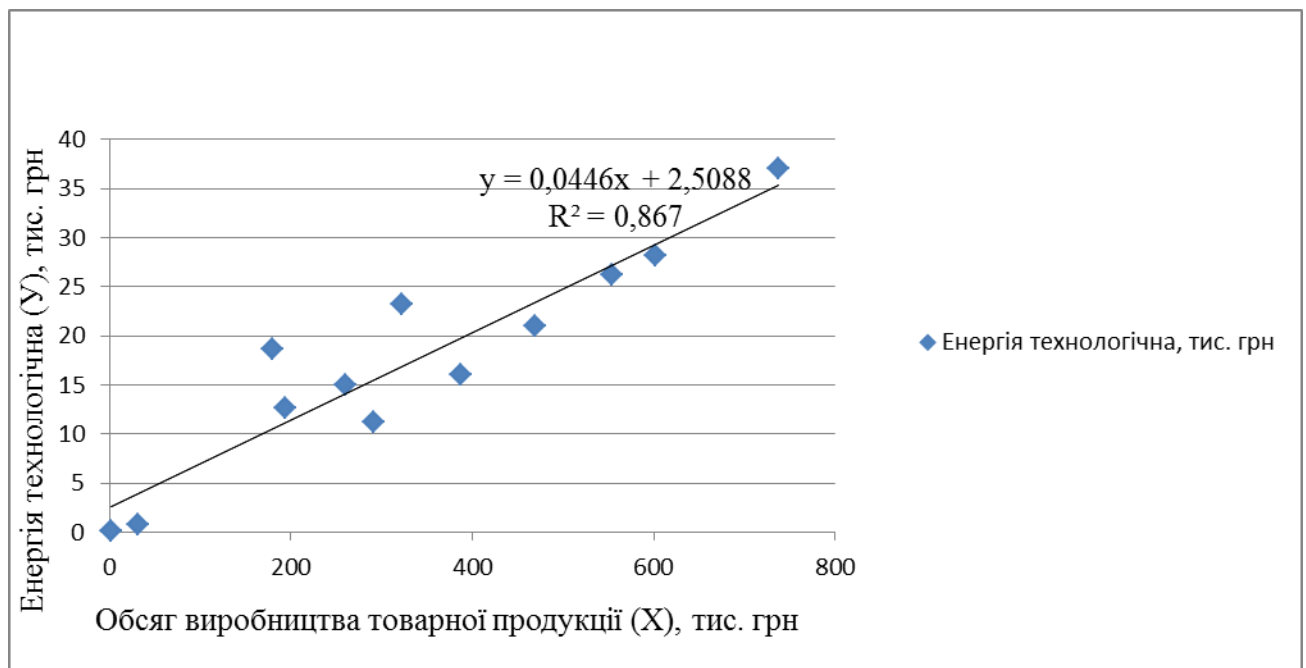

Рисунок 10.1 – Приклад побудови лінії лінійної регресії

Етап 2. Розділення витрат за допомогою програми Excel (виконувати в таблиці).

Використовуючи майстер функцій, вставити у стовпчик «Змінні витрати» функцію НАКЛОН() та розрахувати розмір змінних витрат для кожної статті витрат.

Вставити у стовпчик «Постійні витрати» функцію ОТРЕЗОК() та розрахувати розмір постійних витрат для кожної статті витрат.

Вставити у стовпчик «Коефіцієнт достовірності» функцію КВПИРСОН() та розрахувати величину достовірності лінійної апроксимації для кожної статті витрат.

Етап 3. Зробити висновки щодо віднесення кожної статті загальновиробничих витрат або до змінних, або до постійних, висновки пояснити отриманими результатами.

Повторити п. п. 2 та 3 для інших статей витрат (які залишились).

Тестові запитання

1. Що означає бухгалтерський запис Д 23 К 201?

- а) списання матеріалів на виробництво;
- б) оприбуткування сировини;
- в) списання матеріалів на адміністративні витрати;
- г) списання витрат на загальновиробничі потреби.

2. В якій оцінці відображаються в обліку виробничі запаси?

- а) за первісною вартістю;
- б) за цінами продажу;
- в) у плановій вартості;
- г) у відпускних цінах.

3. Яка проводка відповідає операції «Погашено заборгованість за товари, роботи і послуги перед постачальниками»?

- а) Дт 631 Кт 311;
- б) Д-т 301 Кт 311;
- в) Дт 23 Кт 91;
- г) Дт 37 Кт 311.

4. Яка проводка відповідає операції «Списані змінні загальновиробничі витрати на собівартість виробленої продукції»?

- а) Дт 631 Кт 311;

- б) Дт 301 Кт 311;
- в) Дт 23 Кт 91;
- г) Дт 37 Кт 311.

5. За дебетом рахунка 23 «Виробництво» відображаються:

- а) витрати з придбання довгострокових фінансових інвестицій;
- б) прямі витрати, розподілені загальноувиробничі витрати і втрати від браку продукції (робіт, послуг) з технологічних причин;
- в) адміністративні витрати;
- г) витрати на збут.

6. Витрати згідно із НП(С)БО 1 – це?

- а) зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу;
- б) зменшення економічних вигод у вигляді зменшення зобов'язань або вибуття активів, що призводять до зменшення власного капіталу;
- в) збільшення економічних вигод у вигляді зменшення зобов'язань або надходження активів, що призводять до зменшення власного капіталу;
- г) зменшення економічних вигод у вигляді надходження активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу.

7. Що не включається до складу економічних елементів, за якими здійснюється групування витрат згідно з НП(С)БО 16?

- а) матеріальні затрати;
- б) витрати на оплату праці;
- в) інші операційні витрати;
- г) адміністративні витрати.

8. Яка проводка відповідає операції «Списано витрати на збут на фінансові результати періоду» ?

- а) Дт 93 Кт 791;
- б) Дт 791 Кт 93;
- в) Дт 701 Кт 93;
- г) Дт 93 Кт 701.

9. До прямих матеріальних витрат належать:

- а) використана тара і тарні матеріали;
- б) витрачені паливо-мастильні матеріали;
- в) витрачена сировина для виготовлення продукції;
- г) усі відповіді правильні.

10. Яка проводка відповідає операції «Списано виробничі запаси на загальновиробничі потреби»?

- а) Дт 91 Кт 20;
- б) Дт 92 Кт 20;
- в) Дт 20 Кт 91;
- г) Дт 93 Кт 20.

Тема 11

ОБЛІК ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Мета – розглянути основні поняття, засвоїти нормативне регулювання обліку витрат майбутніх періодів, їх класифікацію; засвоїти особливості відображення в обліку витрат майбутніх періодів.

Забезпечення заняття

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

Контрольні запитання

1. Як класифікуються в бухгалтерському обліку витрати майбутніх періодів?
2. Порядок організації та ведення синтетичного та аналітичного обліку витрат майбутніх періодів.
3. Надати економічну характеристику рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів».
4. Зазначити в якому розділі балансу відображаються витрати майбутніх періодів.

Практичні завдання

Завдання 1

Підприємство орендує приміщення під офіс. Щомісячна сума орендних платежів – 3 300 грн (у т.ч. ПДВ – 550 грн). За умовами договору оренди орендар вносить 1-ого числа орендну плату авансом за два наступні місяці, тобто в серпні було перераховано орендну плату за вересень та жовтень.

Порядок відображення в бухгалтерському обліку витрат майбутніх періодів щодо орендних платежів зазначити у табл. 11.1.

Таблиця 11.1 – Бухгалтерський облік витрат майбутніх періодів щодо орендних платежів

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
				дебет	кредит
1.	01.08.20XX	Перерахування орендодавцю орендної плати за вересень – жовтень			
2.	01.08.20XX	Відображення суми податкового кредиту з ПДВ			
3.	01.08.20XX	Віднесення суми орендної плати на витрати майбутніх періодів			
4.	01.08.20XX	Списання раніше відображеної суми податкового кредиту з ПДВ			
5.	30.09.20XX	Відображення витрат на суму орендної плати за вересень			
6.	30.09.20XX	Списання суми орендної плати за вересень на фінансовий результат			
7.	31.10.20XX	Відображення витрат на суму орендної плати за жовтень			
8.	31.10.20XX	Списання суми орендної плати за жовтень на фінансовий результат			

Передплата періодичних видань. Передплата періодичних видань оформляється, як правило, на умовах попередньої оплати: на місяць, квартал, півріччя, рік. І право визнати витрати на передплату виникає на підставі первинних документів – у результаті систематичного і раціонального розподілу цих витрат.

Як правило, первинними документами, що підтверджують оформлення передплати, є квитанція (платіжне доручення), рахунок на оплату, передплатний абонемент. Фактичне отримання періодичних видань підтверджується накладною, а в разі оформлення передплати через відділення Укрпошти – бухгалтерською довідкою.

Завдання 2

Підприємство оплатило у вересні передплату періодичних видань на IV квартал 2019 року у розмірі 2400 грн (без ПДВ).

Необхідно навести порядок відображення в бухгалтерському обліку витрат майбутніх періодів щодо передплати періодичних видань (табл. 11.2).

Таблиця 11.2 – Бухгалтерський облік витрат майбутніх періодів щодо орендних платежів

№ з/п	Дата	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
				дебет	кредит
1.	01.09.2019	Оплата передплати періодичних видань за IV квартал 2019 року			
2.	01.09.2019	Віднесення суми передплати періодичних видань на витрати майбутніх періодів			
3.	31.10.2019	Відображення витрат на суму передплати періодичних видань за жовтень			
4.	31.10.2019	Списання суми передплати періодичних видань за жовтень на фінансовий результат			
5.	30.11.2019	Відображення витрат на суму передплати періодичних видань за листопад			
6.	30.11.2019	Списання суми передплати періодичних видань за листопад на фінансовий результат			
7.	31.12.2019	Відображення витрат на суму передплати періодичних видань за грудень			
8.	31.12.2019	Списання суми передплати періодичних видань за грудень на фінансовий результат			

Завдання 3

Підприємство провело щомісячне технічне обслуговування програмного забезпечення, встановленого на комп'ютерах, що знаходяться в офісі підприємства. Вартість послуг – 7 000 грн. Крім того, підприємство сплатило авансом за 10-місячне обслуговування виробничої програми. Вартість – 10 000 грн.

Залежно від того напрямку, за яким використовується комп'ютер, на якому встановлено КП, витрати на ТО КП можуть потрапити до складу виробничих, загальновиробничих, адміністративних чи збутових витрат.

Причому якщо плату за обслуговування підприємство вносить щомісячно, то в обліку такі витрати відображаються проводкою Дт 23/91/92/93 – Кт 631. Якщо ж оплату здійснюють одноразово на більш тривалий строк, то спочатку її відносять на витрати майбутніх періодів (Дт 39 – Кт 371) і лише після отримання результатів послуг списують на витрати звітного періоду (Дт 23/91/92/93 – Кт 39).

Акти приймання-передачі послуг можуть підписуватися щомісяця, щокварталу або наприкінці періоду обслуговування, за який було здійснено передоплату.

Необхідно навести порядок відображення в бухгалтерському обліку витрат майбутніх періодів щодо технічного обслуговування програмного забезпечення (табл. 11.3).

Таблиця 11.3 – Бухгалтерський облік витрат майбутніх періодів щодо технічного обслуговування програмного забезпечення

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		
		дебет	кредит	сума, грн
1.	Відображено витрати на технічне обслуговування КП на комп'ютерах з офісу			
2.	Сплачено за послуги з технічного обслуговування офісних комп'ютерів			
3.	Сплачено авансом за обслуговування виробничої програми			
4.	Віднесено аванс до складу витрат майбутніх періодів			
5.	Підписано щомісячний акт про надання послуг			

Завдання 4

Щомісячна плата за користування «хмарною» програмою з управління продажами для одного користувача становить 120 грн (у тому числі ПДВ – 20 грн). Кількість користувачів – 3 особи. Тобто загальна вартість послуги на

місяць становить 360 грн (у тому числі ПДВ – 60 грн). Виконавцеві перерахований аванс у сумі 2 160 грн (у тому числі ПДВ).

«Хмарні» сервіси – це можливість доступу до необхідного ресурсу (диску, програми тощо) без його придбання замовником, у будь-який момент і з будь-якої точки за допомогою Інтернету.

Для цілей бухгалтерського і податкового обліку плата за користування «хмарними» сервісами, у загальному випадку, – це плата за послуги у сфері інформатизації.

Необхідно навести порядок відображення в бухгалтерському обліку витрат майбутніх періодів щодо послуг у сфері інформатизації (табл. 11.4).

Таблиця 11.4 – Бухгалтерський облік витрат майбутніх періодів щодо користування «хмарною» програмою

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1.	Перераховано аванс за право доступу до «хмарної» програми			
2.	Відображено суму податкового кредиту			
3.	Отримано зареєстровану в ЄРПН «вхідну» податкову накладну			
4.	Аванс віднесено на витрати майбутніх періодів			
5.	Надано право доступу до програми (підписано акт виконаних послуг) і щомісячну суму плати включено у витрати			

Тестові завдання

1. Що означає бухгалтерський запис Дт 39 Кт 631?

а) віднесено плату за оновлення програмного забезпечення до витрат майбутніх періодів;

б) включено до витрат щомісячну плату за оновлення бухгалтерської програми за поточний місяць, яка була сплачена в попередньому місяці за півроку;

в) списання матеріалів на адміністративні витрати;

г) списання витрат на загальновиробничі потреби.

2. Що означає бухгалтерський запис Дт 92 Кт 39?

а) віднесено плату за оновлення програмного забезпечення до витрат майбутніх періодів;

б) включено до витрат щомісячну плату за оновлення бухгалтерської програми за поточний місяць, яка була сплачена в попередньому місяці за півроку вперед;

в) списання матеріалів на адміністративні витрати;

г) списання витрат на загальновиробничі потреби.

3. За дебетом рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» відображається:

а) списання (розподіл) витрат майбутніх періодів та включення до складу витрат звітного періоду;

б) накопичення витрат майбутніх періодів;

в) накопичення адміністративних витрат;

г) списання витрат на збут.

4. За кредитом рахунка 39 «Витрати майбутніх періодів» відображається:

а) списання (розподіл) витрат майбутніх періодів та включення до складу витрат звітного періоду;

б) накопичення витрат майбутніх періодів;

в) накопичення адміністративних витрат;

г) списання витрат на збут.

5. Витрати майбутніх періодів в балансі входять до розділу:

а) оборотні активи;

б) необоротні активи;

в) необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття;

г) довгострокові зобов'язання і забезпечення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. / В. В. Бабіч, С. В. Сагова. – Київ : КНЕУ, 2016. – 282 с.
2. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Т. В. Давидюк, О. В. Манойленко, Т. І. Ломаченко, А. В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с.
3. Височан О. С. Фінансовий облік : навч. посіб. / О. С. Височан, О. О. Височан; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : Сорока Т. Б., 2017. – 450 с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Канцір І. А. Фінансовий облік : теоретичні та прикладні аспекти : навч. посіб. / І. А. Канцір, І. Є. Старко, М. М. Антонійчук ; Львів. техн.-екон. коледж, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів : Растр-7, 2017. – 292 с.
6. Карпенко В. В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В. В. Карпенко, В. І. Успенко ; Харк. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Лідер, 2016. – 609 с.
7. Кузнецова С. О. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. / С. О. Кузнецова, І. Б. Чернікова. – Харків : Видавництво «Лідер», 2016. – 318 с.
8. Кузнецова С. О. Розкриття інформації про основні засоби під час формування звітності у форматі XBRL / С. О. Кузнецова, А. О. Борисенко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2018. – Т. 23, Вип. 4. – С. 143–148.
9. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Кузнецова. – Харків : Видавництво Іванченко І. С., 2019. – 226 с.

10. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=uk>
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
12. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 р. № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Міністерства фінансів України від 25.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

19. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 966-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

20. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. № 88. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

21. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

22. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням: Постанова Правління Національного банку України від 05.11.2014 № 705 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 25.10.99 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

24. Порядок подання фінансової звітності: постанова КМУ від 28.02.2000 р. № 419. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

25. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

26. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

27. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

28. Фінансовий облік : підручник / [Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін.] ; Терноп. нац. екон. ун-т. – 4-те вид., допов. та перероб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 450 с.

Додаток А

Приклад Наказу Про облікову політику підприємства

02.01.2020	Товариство з обмеженою відповідальністю «Актив» НАКАЗ м. Харків	№ 1
Про облікову політику підприємства		
На виконання вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996-XIV, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених Міністерством фінансів України, з метою складання достовірної фінансової звітності		
НАКАЗУЮ:		
1. При веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності застосовувати національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України.		
2. Встановити такі кількісні критерії суттєвості інформації для:		
— окремих об'єктів обліку активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства — 3 % вартості всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;		
— окремих видів доходів і витрат — 2 % чистого прибутку (збитку) підприємства;		
— проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів і нематеріальних активів — 10 % справедливої вартості об'єктів основних засобів і нематеріальних активів;		
— визначення подібності активів — 5 % справедливої вартості об'єктів обміну;		
— статей Балансу (Звіту про фінансовий стан) — 5 % суми підсумку Балансу;		
— статей Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) — 5 % суми чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);		
— статей Звіту про рух грошових коштів — 5 % суми чистого руху грошових коштів від операційної діяльності;		
— статей Звіту про власний капітал — 5 % розміру власного капіталу підприємства.		
3. Встановити такий порядок обліку необоротних активів:		
3.1. Включати до складу малоцінних необоротних матеріальних активів матеріальні активи зі строком корисного використання (експлуатації) більше одного року, вартістю не більше 6000 грн. (без урахування ПДВ).		
3.2. Застосовувати при нарахуванні амортизації об'єктів основних засобів та інших необоротних матеріальних активів (за винятком зазначених у п.п. 3.4 цього наказу) прямолінійний метод.		
3.3. Нарховувати амортизацію нематеріальних активів з використанням прямолінійного методу.		
3.4. Нарховувати амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів у першому місяці використання у розмірі 100 % їх вартості.		
3.5. Проводити переоцінку об'єктів основних засобів і нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок, якщо залишкова вартість таких об'єктів відрізняється від їх справедливої вартості на дату балансу більш ніж на 10 %.		
3.6. Зарховувати перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості переоціненого об'єкта необоротних активів до складу нерозподіленого прибутку при вибутті об'єкта.		
4. Встановити такий порядок обліку запасів:		
4.1. Вважати одиницею аналітичного обліку запасів кожне їх найменування.		
4.2. Вести облік транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку їх обліку з розподілом за середнім відсотком.		
4.3. Застосовувати при відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті такі методи оцінки їх вибуття:		
— середньозваженої собівартості — при відпуску виробничих запасів у виробництво і при реалізації готової продукції;		
— ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів — при продажу великогабаритних товарів, що мають номер заводу-виробника;		
— за цінами продажу — при реалізації товарів, що продаються в роздрібній торгівлі.		

Продовження додатка А

- 4.4. Розраховувати середньозважену собівартість одиниці запасів один раз на місяць.
5. Обчислювати величину резерву сумнівних боргів із застосуванням методу абсолютної суми сумнівної заборгованості на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів.
6. Створювати забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань у розмірі 3 % доходу від реалізації продукції.
7. Розраховувати теперішню вартість довгострокової заборгованості за формулою: $PV = FV : (1 + i)^n$. Застосовувати для дисконтування:
 - довгострокових зобов'язань ставку відсотка, за якою підприємство може отримати у позику кошти на аналогічний строк за аналогічних умов;
 - довгострокової дебіторської заборгованості ставку відсотка за депозитами на аналогічний строк за аналогічних умов.
 Дисконтувати довгострокові заборгованості щомісячно.
8. Здійснювати оцінку ступеня завершеності операцій з надання послуг (виконання робіт) шляхом вивчення виконання роботи з відображенням у бухгалтерському обліку доходів у звітному періоді підписання акта наданих послуг (виконаних робіт).
9. Затвердити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції згідно з додатком 1* до цього наказу.
10. Затвердити перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат згідно з додатком 2* до цього наказу.
11. Прийняти як базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат на кожен об'єкт витрат прямі матеріальні витрати, що включаються до виробничої собівартості продукції.
12. Включати до складу витрат:
 - компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ за товарами/послугами, первісно придбаними для оподатковуваних операцій, при подальшому використанні в негосподарській/пільговій діяльності;
 - суми ПДВ, не підтверджені зареєстрованою постачальником податковою накладною, після спливу 1095 днів з дати її складання.
13. Визначати курсові різниці на дату здійснення господарських операцій за монетарними статтями в іноземній валюті в межах здійсненої операції.
14. Складати проміжну фінансову звітність за результатами першого кварталу, першого півріччя, дев'яти місяців. За інші періоди проміжну фінзвітність не складати.
15. Відображати відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання в проміжній фінансовій звітності в сумі, визначеній на 31 грудня попереднього року.
16. Складати Звіт про рух грошових коштів прямим методом (із застосуванням відповідної форми Звіту).
17. До Звіту про управління не включати нефінансову інформацію**.
18. Складати скорочену за показниками фінансову звітність за НП(С)БО 25***.
19. Затвердити перелік пов'язаних осіб підприємства згідно з додатком 3* до цього наказу.
20. Контроль за виконанням цього наказу покласти на головного бухгалтера.

Директор

Серафимов

П. В. Серафимов

З наказом ознайомлені:

Головний бухгалтер

Зазноба

Л. Д. Зазноба

02.01.2020

* Додатки не наводяться.

** Інформацію про включення/невключення до Звіту про управління нефінансової інформації вносять тільки середні підприємства.

*** Положення про вибір формату фінансової звітності вносять тільки малі підприємства.

Навчальне видання

КУЗНЕЦОВА Світлана Олександрівна

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І

Практикум

для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
усіх форм навчання
вищих навчальних закладів

Відповідальний за випуск проф. Наталія ЯКИМЕНКО-ТЕРЕЩЕНКО
Роботу до видання рекомендував проф. Олександр МАНОЙЛЕНКО

Редактор Н. В. Верстюк

План 2021 р., поз. 19

Підп. до друку 25.06.2021. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.

Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 3,7

Видавець Видавничий центр НТУ «ХП».

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Самостійне електронне видання